

Warszawa, 28-12-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.543.201.2022.AS

Pan

gen. dyw. SG Tomasz Praga

Komendant Główny Straży Granicznej

ePUAP

Szanowny Panie Komendancie,

Funkcjonowanie ośrodków strzeżonych dla cudzoziemców od dawna jest przedmiotem mojego szczególnego zainteresowania.¹ W niniejszym wystąpieniu chciałbym jednak zwrócić uwagę Pana Komendanta nie tyle na warunki panujące w tych placówkach, ile na sytuację osób, które są z tych placówek zwalniane i w określonym czasie muszą dotrzeć do wskazanego przez Straż Graniczną miejsca pobytu.

Zgodnie z art. 89cb ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U z 2022 r. poz. 1264 ze zm.; dalej: „ustawa o udzielaniu ochrony”), w przypadku, gdy z ośrodka strzeżonego zwalniane są ubiegające się o ochronę międzynarodową osoby z niepełnosprawnością, osoby w podeszłym wieku, osoby samotnie wychowujące dziecko lub kobiety ciężarne, organ Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu tej osoby, zobowiązany jest zapewnić transport do ośrodka recepcyjnego oraz,

¹ Zob. m.in. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/konferencja-raport-kmpt-uchodzczy>;
<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-wedrzyn-cudzoziemcy-osrodek-standardy>;
<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-osrodki-cudzoziemcy-wizytacje-zle-warunki> (dostęp: 9.12.2022).

w uzasadnionych przypadkach, wyżywienie podczas tego transportu. Obowiązek ten nie istnieje w przypadkach, gdy z ośrodka zwalniane są osoby nienależące do ww. kategorii, niezależnie od tego, w jakiej sytuacji faktycznej się znajdują. Tymczasem cudzoziemcy opuszczający strzeżone ośrodki zazwyczaj nie znają języka polskiego i często też nie posiadają pieniędzy w polskiej walucie, co powoduje, że podróż do miejsca docelowego obarczona jest dodatkowymi trudnościami. Trzeba przy tym pamiętać, że część ośrodków strzeżonych oddalona jest od prowadzonych przez Urząd ds. Cudzoziemców punktów recepcyjnych o kilkaset kilometrów, a z docierających do mojego Biura sygnałów wynika, że opuszczający ośrodki strzeżone wychodzą z nich niekiedy w późnych godzinach wieczornych lub nocnych co powoduje, że znalezienie przez cudzoziemców transportu do miejsca wskazanego przez Straż Graniczną są niewielkie.

Z posiadanych przeze mnie informacji wynika, że udzielanie takim osobom pomocy zależy de facto od możliwości i woli Komendantów Placówek lub Oddziałów Straży Granicznej, którym podlega strzeżony ośrodek. W niektórych miejscach istnieje praktyka kupowania przez funkcjonariuszy SG osobom opuszczającym ośrodek biletów na przejazd do miejsca docelowego, w innych placówkach bilety finansowane są ze środków pochodzących z funduszy europejskich lub są kupowane dzięki pomocy organizacji pozarządowych. Zdarza się też jednak, że cudzoziemcy pozostawiani są bez jakiegokolwiek pomocy.

Zdaję sobie sprawę, że pomoc osobom opuszczającym ośrodki zamknięte, nie podlegającym pod wyjątek z art. 89cb ustawy o udzielaniu ochrony, nie jest aktualnie uregulowana przez przepisy prawa powszechnie obowiązującego. Niemniej uważam za konieczne wypracowanie mechanizmu, który by przeciwdziałał narażaniu cudzoziemców na niepotrzebne uciążliwości i niebezpieczeństwa bezpośrednio po wyjściu z ośrodków strzeżonych.

Biorąc powyższe pod uwagę, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o analizę opisanego problemu i ocenę, czy z perspektywy Straży Granicznej konieczne jest wprowadzenie zmian w tym zakresie, na przykład poprzez odpowiednie zmiany w aktach wewnętrznych dotyczących ośrodków strzeżonych lub na poziomie koordynacji działań funkcjonariuszy poszczególnych placówek i oddziałów SG, którym podlegają strzeżone ośrodki, czy też poprzez poczynienie odpowiednich zmian na poziomie ustawodawczym.

Uprzejmie proszę o poinformowanie o wynikach przeprowadzonej w ww. zakresie analizy i wnioskach.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Jarosław Szajner

Szef Urzędu do spraw Cudzoziemców

ePUAP